

Göteborgs kommun,

ostragoteborg@ostra.goteborg.se

Beslut för förskoleklass och grundskola

efter tillsyn i Sandeklevsskolan 7-9

i Göteborgs kommun

Tillsyn i Sandeklevsskolan 7-9

Skolinspektionen har genomfört tillsyn av Göteborgs kommun under hösten 2015 och våren 2016. Sandeklevsskolan 7-9 besöktes av Skolinspektionen mellan den 23 november 2015 och den 9 februari 2016.

Måluppfyllelse och resultat

Kunskapsresultat

Skolverkets uppföljningsstatistik visar att 35 procent av eleverna i årskurs 9 vid skolenheten uppnådde kunskapskraven i samtliga ämnen läsåret 2014/15. Andelen är lägre än rikets genomsnitt på 77 procent. Resultatet är högre än läsåret 2013/14 då 30 procent av eleverna i årskurs 9 vid skolenheten uppnådde kunskapskraven i samtliga ämnen.

Det genomsnittliga meritvärdet för eleverna i årskurs 9 våren 2015 var 172,7 poäng. Detta är lägre än i riket där motsvarande siffra var 224,7 poäng. Flickornas genomsnittliga meritvärde, var 180,5 poäng och pojkarnas 158,9 poäng (meritvärdet är summan av betygsvärdet för 17 ämnen i elevens slutbetyg i årskurs 9, som högst 340 poäng från och med läsåret 2014/15).

Trygghet och studiero

Av Göteborgsregionens elevenkät gällande bland annat trygghet och studiero, som genomfördes av samtliga elever i årskurs 8 i Sandeklevsskolan 7-9, läsåret 2014/15, framkommer att 92 procent av eleverna känner sig trygga i skolan och 85 procent har svarat att de trivs i skolan. Högst är Sandeklevsskolans resultat gällande "Delaktighet och inflytande" samt "Kunskap och lärande" i förhållande till genomsnittet för Göteborgs kommuns samtliga deltagande skolor.

Skolinspektionens enkät som genomfördes med årskurs 9 våren 2015 besvarades av 76 procent av eleverna. I enkäten framkommer att såväl området "Studiero" som "Trygghet" ligger över riksgenomsnittet för samtliga medverkande grundskolor.

Översikt över konstaterade brister i verksamheten

Skolinspektionens ingripanden

Område	Typ av ingripande	Senaste datum för redovisning
1. Undervisning och lärande	Föreläggande	2016-08-09
2. Extra anpassningar och särskilt stöd	Föreläggande vid vite	2016-08-09
3. Bedömning och betygssättning	Ingen brist konstaterad	
4. Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling	Ingen brist konstaterad	
5. Förutsättningar för lärande och trygghet	Föreläggande	2016-08-09
6. Styrning och utveckling av verksamheten	Ingen brist konstaterad	

I kolumnen "Typ av ingripande" anges den allvarligaste formen av ingripande Skolinspektionen har meddelat inom det arbetsområde som granskats.

Skolinspektionens bedömningar anges längre fram i detta beslut.

Sammanfattande bedömning

Skolinspektionens tillsyn i Sandeklevsskolan 7-9 visar att det finns brister inom flera områden som rektor och huvudman måste åtgärda så att samtliga elever ges förutsättningar att nå målen för utbildningen och utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen.

Tillsynen visar att det finns allvarliga brister vid Sandeklevsskolan 7-9 avseende elevers rätt till särskilt stöd.

Många elever hade läsåret 2014/15 betyget F i flera ämnen och elevernas bristande måluppfyllelse har inte utvecklats i positiv riktning under flera terminer. Trots detta finns det mycket begränsat med dokumentation vid Sandeklevsskolan 7-9 som visar hur ansvariga vid skolenheten arbetat för elevernas fortsatta utveckling. Utredningar för att kartlägga en elevs behov av särskilt stöd görs i vissa fall inte alls trots att det varit känt för rektor och personal under flera terminer att behov av utredningar finns. För de elever där

utredning av särskilt stöd gjorts har det inte påbörjats skyndsamt eller utretts i den omfattning som krävs för att säkerställa att alla elever får det stöd de har behov av. Vidare visar utredningen att Sandeklevsskolan 7-9 inte ger alla elever i behov av särskilt stöd sådant stöd och inte heller i den omfattning som behövs. Bland annat kan en elev få vänta länge innan särskilda stödinsatser sätts in trots att utredning visar att eleven är i behov av särskilt stöd.

Åtgärdsprogram upprättas inte alltid för de elever som rektor bedömt vara i behov av särskilt stöd. Det särskilda stödet följs inte upp och utvärderas inte i den omfattning som krävs för att rektor och berörd personal ska vara säkra på att de stödåtgärder som ges eleven motsvarar elevens behov.

Tillsynen visar på brister i arbetet med att ge alla elever den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. Även elever som lätt når de kunskapskrav som minst ska uppnås ska ges ledning och stimulans för att kunna nå längre i sin kunskapsutveckling, vilket Sandeklevsskolan 7-9 inte uppfyller.

Skolbiblioteket ska ställas till elevernas och lärarnas förfogande och ingå i skolans pedagogiska verksamhet med uppgift att stödja elevernas lärande. Skolbiblioteket spelar en viktig roll för att stimulera elevernas intresse för läsning och litteratur samt för att tillgodose deras behov av material inom utbildningen. Tillsynen visar att så inte är fallet på Sandeklevsskolan 7-9 då skolbiblioteket varken är tillgängligt för eleverna eller används i undervisningen.

Nedan följer en mer detaljerad redogörelse för de brister som Skolinspektionen kunnat konstatera vid tillsynen.

Skolinspektionens beslut

Föreläggande vid vite

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 och 27 §§ skollagen (2010:800) Göteborgs kommun att vid vite av 500 000 kronor senast den 9 augusti 2016 vidta åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Göteborgs kommun inte följer detta föreläggande kan Skolinspektionen ansöka hos förvaltningsrätten om utdömmande av vitet.

Extra anpassningar och särskilt stöd

Skolans lärmiljöer måste anpassas så att de elever som riskerar att inte nå de kunskapskrav som minst ska uppnås får stöd i form av extra anpassningar eller särskilt stöd. Skolan ska utveckla metoder för att stimulera och stödja tills åtgärderna får effekt genom att situationen för den enskilda eleven eller en grupp elever förbättras.

När skolans arbetssätt och arbetsformer inte är tillräckliga för att möta elevens behov ska en analys genomföras av hur skolan kan anpassa lärmiljöerna eller undervisningens innehåll och genomförande. Skolans svårigheter att möta elevens behov kan framkomma till exempel i undervisningen, genom resultat på nationella prov eller genom uppgift från eleven och dess vårdnadshavare. Lärare och elevhälsa ska oftast samråda för att kunna avgöra lämpliga insatser. Eleven och vårdnadshavaren ska vara delaktiga i detta. Det kan också handla om att skolan behöver förbättra sitt arbete med att hjälpa en elev med att planera och strukturera sina studier, färdighetsträning, specialpedagogiska insatser under en kortare tid, särskilda hjälpmedel eller utrustning och digital teknik med anpassade programvaror eller mer långvariga insatser såsom studiehandledning på modersmål eller regelbundna specialpedagogiska insatser såsom regelbunden kontakt med en speciallärare. Huvudregeln är att särskilt stöd ska ges i elevens ordinarie grupp om inte detta visats vara olämpligt utifrån elevens behov. Insatserna ska utvärderas och korrigeras om de inte haft avsedd effekt.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Göteborgs kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Ansvariga på skolan utreder elevens behov av särskilt stöd skyndsamt, om det visar sig att det stöd som getts i form av extra anpassningar inte är tillräckligt för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. (3 kap. 8 § skollagen)
- Visar utredningen att en elev är i behov av särskilt stöd ges eleven sådant stöd på det sätt och i den omfattning som behövs, för att eleven ska ha

möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. (3 kap. 8–12 §§ skollagen; Lgr 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)

- När det gäller särskilt stöd följs insatta åtgärder upp och utvärderas. (3 kap. 9 § skollagen)

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristen. Bristen kan dock avhjälpas även på annat sätt.

- Rektorn ska se till att elevens behov skyndsamt utreds, om det visar sig att det stöd som getts i form av extra anpassningar inte är tillräckligt för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås eller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga.
- Visar utredningen att en elev är i behov av särskilt stöd ska rektorn se till att eleven ges sådant stöd på det sätt och i den omfattning som den enskilde eleven behöver.
- Rektorn ska se till att åtgärdsprogram utarbetas för en elev om en utredning visar att eleven behöver särskilt stöd. Av åtgärdsprogrammet ska elevens behov av särskilt stöd och hur det ska tillgodoses framgå, likaså hur insatta åtgärder ska följas upp och utvärderas.
- När en utredning visar att eleven inte är i behov av särskilt stöd ska rektorn se till att beslut om att inte upprätta åtgärdsprogram fattas.

Motivering till bedömning av brist

Rättslig reglering

Om det framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att nå kunskapskraven som minst ska uppnås trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen ska detta anmälas till rektor. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektor ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövt. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd. Ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodoses framgå. Det ska även framgå när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen. Åtgärdsprogram beslutas av rektor. Om en utredning visar att eleven inte behöver särskilt stöd

ska rektorn eller den som rektorn har överlåtit beslutanderätten till istället besluta att ett åtgärdsprogram inte ska utarbetas.

Skolinspektionens utredning

Brist på utredningar

Skolinspektionen har valt ut och genomfört dokumentstudier för 17 elever i årskurs 9 som i terminsbetyget hösten 2015 hade betyget F i mellan 5 och 11 ämnen. För dessa elever har det inte skett någon positiv utveckling gällande antalen F i betyg under de senaste tre terminerna. Några av de 17 eleverna har under lång tid haft mycket hög frånvaro och har flera F i det senaste terminsbetyget.

Elevhälsan uppger att de inte har överblick över hur många elever som skulle behöva utredas för särskilt stöd men de bedömer att det finns ett antal elever som skulle behöva få sina behov av särskilt stöd utredda. De anger att det gäller elever som har haft F i betyg i ett eller flera ämnen under lång tid. Elevhälsans uppfattning grundar sig i att trots att extra anpassningar i olika former har satts in för många av eleverna under lång tid har flera av dessa elever F i betyg i samma ämnen termin efter termin. Enligt elevhälsan har vissa elever under årskurs 7-9 ökat antalet F i betyg trots många extra anpassningar. Detta har inte föranlett att utredning gjorts för att ta reda på om eleven har behov av särskilt stöd, uppger elevhälsan. Elevhälsan anser att det saknas system på skolenheten för att utreda behov av särskilt stöd och för att upprätta åtgärdsprogram. Det finns en osäkerhet bland lärarna om rutinen för att starta en utredning, eventuellt beslut om särskilt stöd och vad som krävs gällande dokumentation, enligt elevhälsan.

Gällande elever med mycket hög frånvaro och många F i betyg som Skolinspektionen har tagit del av finns inga planerade utredningar förutom för en elev. För denna elev, uppger elevhälsan, att det har påbörjats en utredning vårterminen 2016. För övriga elever med hög frånvaro finns endast anteckningar i PMO, skolhälsovårdens journalsystem, från samtal, möten och liknande. Några åtgärdsprogram för dessa elever finns inte enligt elevhälsan trots att mycket hög frånvaro och brist på måluppfyllelse har pågått under dessa elevers hela skoltid på Sandeklevsskolan 7-9. Eleverna går nu i årskurs 9.

Det finns flera elever med hög frånvaro, utöver de som Skolinspektionen tagit del av, som riskerar att inte nå kunskapskraven i alla ämnen, enligt rektorn. Endast för två av dessa elever med hög frånvaro har, enligt rektorn, utredning gjorts och åtgärdsprogram upprättats. Ingen av dessa elever går i årskurs 9 och har således inte ingått i de 17 elever som Skolinspektionen har granskat.

Skolinspektionen har tagit del av de tre åtgärdsprogram som finns upprättade vid tiden för tillsynen och där ingick dessa två elevers åtgärdsprogram.

Rektorn uppger att det är svårt att skriva åtgärdsprogram om eleven har en svår social problematik och att det kan vara förklaringen till att utredningar inte har gjorts och åtgärdsprogram inte har upprättats för alla elever med hög frånvaro och som riskerar att inte nå kunskapskraven i alla ämnen.

I årskurs 9 var det 65 procent av eleverna som inte uppnådde kunskapskraven i alla ämnen läsåret 2014/15. Det gör att alla dessa skulle behövt åtgärdsprogram, enligt rektor. Detta utreddes inte, enligt rektorn, utan flertalet elever fick olika former av extra anpassningar. Enligt rektorn får detta till följd att elever som har behov av särskilt stöd i stället får extra anpassningar under lång tid, utan att elevernas behov av särskilt stöd utreds och det skrivs inga åtgärdsprogram för dessa elever.

Rektorn uppger att utredningar och åtgärdsprogram inte alltid har gjorts på grund av att Sandeklevsskolan 7-9 under de senaste åren har haft mycket stora problem inom arbetsmiljöområdet och det har medfört stora organisationsförändringar. Rektorn uppger att hon har uppmanat skolans pedagoger att de hellre ska lägga sin tid på att ge eleverna hjälp i skolarbetet snarare än att dokumentera. Att skolan har minskat sin personal har, enligt rektorn, ytterligare bidragit till att all dokumentation och allt utredningsarbete inte har skötts korrekt.

Särskilt stöd sätts inte in i tillräcklig omfattning

För de 17 elever som Skolinspektionen begärt dokumentation om finns inga uppgifter om att någon av dessa elever har särskilt stöd trots att ingen av eleverna under de senaste tre terminerna har nått kunskapskraven i alla ämnen. Flertalet av de 17 eleverna har haft F i betyg i samma ämne i minst tre terminer. Vissa av eleverna har ökat antalet F i betyget under de tre terminer enligt dokumentation som Skolinspektionen har tagit del av.

Vid tiden för tillsynen finns tre åtgärdsprogram på skolan. Dessa tre har Skolinspektionen tagit del av. Där framgår att trots att några av elevernas svårigheter beskrivs inom språksektorn finns endast åtgärder föreslagna inom matematik. Det beror enligt rektorn på bristen på specialpedagog inom ämnet svenska.

Rektorn anser att de elever som är i behov av särskilt stöd oftast har svårigheter med språket. Det kan vara elever som är nyanlända men också elever som har flera olika språk och som därför har svårt med svenska. Svårigheterna visar sig då i samhälls- och naturorienterande ämnen, enligt rektorn. För att hjälpa dessa

elever sätts extra studiehandledning på modersmålet in som en åtgärd. I dessa fall skrivs oftast inget åtgärdsprogram, enligt rektor. Rektorn och specialpedagogen uppger att det på skolans saknas resurser för att hjälpa elever med svårigheter inom svenska och samhällsorienterande ämnen. De menar att skolan skulle behöva en speciallärare inom ämnena svenska och samhällsorienterande ämnen för att kunna ge det stöd som eleverna har behov av. Enligt elevhälsan ges aldrig särskilt stöd i praktisk- estetiska ämnen, förutom i idrott där eleverna erbjuds extra simundervisning. Detta trots att det finns elever som har haft betyget F i något eller några av de praktisk- estetiska ämnena i flera terminer, enligt elevhälsan. Elevhälsan säger sig inte känna till att det har gjorts någon utredning för någon elev som riskerar att inte nå kunskapskraven i praktisk-estetiska ämnen. Elevhälsan uppger att de aldrig har tänkt på att utreda behovet av särskilt stöd inom dessa ämnen.

Elevhälsan uppger att det förra terminen fanns två elever som hade hjälp av resurspedagog. Detta stöd finns inte längre kvar och en av de två eleverna ges inget särskilt stöd denna termin, trots att behovet kvarstår, enligt elevhälsan.

Specialpedagogen anser att skolan inte kan ge det särskilda stöd skolans elever behöver, och inte i den omfattning som krävs. Det medför att specialpedagogen får sätta elever på väntelista för att de ska få särskilt stöd. Det är inte bra, säger specialpedagogen.

Lärarna anser inte att det finns tillräckligt med lärarresurser på skolan för att alla elever som har behov av särskilt stöd ska få det i den omfattning som de behöver och har rätt till.

Lärarna uppger att varken rektor eller elevhälsoteamet har gått igenom skillnaden mellan extra anpassningar och särskilt stöd. Rektorn säger att hon och elevhälsoteamet behöver ta upp skillnaden mellan extra anpassningar och särskilt stöd i personalgruppen även om det har gjorts tidigare. Särskilt stöd kan, enligt rektorn, vara att eleven får stöd av specialpedagog inom vissa moment eller att eleven får lära sig studieteknik. I matematik finns en speciallärare som arbetar i klasserna som kan hjälpa vissa elever i behov av stöd, säger rektorn. För övrigt ger rektorn inga exempel på särskilt stöd som ges vid skolan vid tiden för tillsynen.

Enligt elevhälsan finns för få vuxna på skolan för att alla elever ska få det stöd de har rätt till. Det förekommer att rektorn sätter in extra resurser trots att det inte ryms i budget men det sker endast i undantagsfall, uppger elevhälsan. Enligt elevhälsan finns det elever med stora inlärningssvårigheter men som också har en social problematik vilket är mycket resurskrävande. Det finns

elever som inte kommer att nå kunskapskraven och det kan enligt elevhälsan bero på inlärningssvårigheter, sociala problem, stor frånvaro eller dålig skolbakgrund. För dessa elever görs inte alltid utredning för att ta reda på behovet av särskilt stöd, uppger elevhälsan.

Rektorn anser inte att det finns tillräckligt med lärarresurser för att alla elever ska få det särskilda stöd de har rätt till.

Åtgärdsprogram och särskilt stöd följs inte upp eller utvärderas

För de 17 elever i årskurs 9 som Skolinspektionen har tagit del av finns inga uppföljningar eller utvärderingar dokumenterade. För en elev upprättades ett åtgärdsprogram år 2014 då eleven gick i årskurs 7. Eleven går nu i årskurs 9 och ingen utvärdering eller uppföljning har gjorts av åtgärdsprogrammet under denna tid, enligt elevhälsan.

Två elever i årskurs 7-8 med åtgärdsprogram hade förra terminen särskilt stöd i form av resurspedagog, detta stöd finns inte längre kvar, enligt elevhälsan och rektorn. För en av dessa elever finns ingen uppföljning eller utvärdering gjord, gällande förra terminens särskilda stöd, som Skolinspektionen har fått ta del av eller som elevhälsan säger sig känna till.

För flera av de 17 eleverna som Skolinspektionen har studerat finns anteckningar, förda i journalsystemet PMO, om samtal med eleven och i vissa fall om åtgärder som ska sättas in för eleven. Det framkommer inte i dokumentationen som Skolinspektionen har tagit del av om planerade åtgärder har genomförts, följts upp eller utvärderats.

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionens utredning visar på ett flertal brister i skolans arbete med att utreda elevernas behov av särskilt stöd och att ge eleverna det särskilda stöd de behöver och har rätt till.

Av utredningen framgår att rektor på Sandeklevsskolan 7-9 inte alltid ser till att det görs en utredning om en elev har behov av särskilt stöd, om de extra anpassningar som satts in för eleven inte gett önskat resultat.

Vid skolenheten finns elever som har mycket hög frånvaro och bristande måluppfyllse, och som har haft detta under flera terminer utan att utredning av elevernas behov gjorts. Vidare framkommer att det finns elever vars behov av utredning uppmärksammas men där deras behov inte utreds skyndsamt utan eleverna sätts upp på en väntelista i väntan på att det ska bli elevens tur att få sina behov utredda. Bristen på utredning är en grundläggande orsak till att

elever på Sandeklevsskolan 7-9 riskerar att inte få det särskilda stöd de har behov av.

Skolinspektionens utredning visar också att de rutiner som finns vid skolenheten för att anmäla elevers behov av utredning av särskilt stöd inte följs fullt ut eftersom lärarna inte är säkra på vad som är extra anpassningar och vad som är särskilt stöd.

Vid tillsynstillfället finns tre aktuella åtgärdsprogram upprättade på skolenheten. I dessa åtgärdsprogram framgår att merparten av det särskilda stödet som erbjuds eleverna återfinns i matematik trots att flera av eleverna uppges ha svårigheter inom språksektorn. För vissa av dessa elever ges studiehandledning på modersmål som ett särskilt stöd, men något annat stöd inom språksektorn framgår inte av åtgärdsprogrammen.

Det framgår vidare att i de åtgärdsprogram som finns görs inte uppföljning och utvärdering i den omfattning som krävs för att kunna garantera att eleverna får det särskilda stöd de har rätt till. Skolinspektionen har tagit del av åtgärdsprogram som inte har följts upp eller utvärderats på flera år trots att eleven fortfarande inte når kunskapskraven i alla ämnen.

Skolinspektionens utredning visar på ett flertal brister i skolans arbete med att ge eleverna det särskilda stöd de behöver och har rätt till. Utredningen visar att bristerna har funnits under lång tid och att det gäller ett stort antal elever som därmed riskerar att inte få det stöd de har behov av och har rätt till, för att kunna nå så långt som möjligt. Kunskapsresultaten för Sandeklevsskolan 7-9 ligger avsevärt lägre än riksgenomsnittet vilket ytterligare styrker att stora behov av utredningar och insatser i form av särskilt stöd torde föreligga.

Motivering till föreläggande vid vite som ingripande

Enligt 26 kap. 10 § skollagen får Skolinspektionen förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten.

Ett beslut om föreläggande gäller omedelbart. Ett föreläggande ska ange de åtgärder som tillsynsmyndigheten anser nödvändiga för att avhjälpa de påtalade bristerna. Ett föreläggande får enligt 26 kap. 27 § första stycket skollagen förenas med vite. Ett föreläggande ska, enligt 26 kap. 27 § andra stycket skollagen, förenas med vite om föreläggandet avser en eller flera brister som allvarligt försvårar förutsättningarna för eleverna att nå målen för utbildningen, om det inte av särskilda skäl är obehövligt.

Verksamheten vid Sandeklevsskolan 7-9 i Göteborgs kommun uppfyller inte de krav som följer av gällande föreskrifter. Göteborgs kommun föreläggs därför att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Skolinspektionen har som framgår ovan, vid sin tillsyn kunnat konstatera omfattande brister i skolenhetens arbete med särskilt stöd.

Bland annat framkommer det att skolenhetens rutiner för att utreda och tillhandahålla särskilt stöd sedan en längre tid är oklar samt att det finns en osäkerhet hos lärarna kring skillnaden mellan extra anpassningar och särskilt stöd. Trots att elevernas behov av särskilt stöd är kända anmäler lärarna inte alltid deras behov till rektorn och dessa elever erhåller istället extra anpassningar under lång tid. Det finns även elever vars behov av särskilt stöd har anmälts till rektorn men, där sådan utredning inte genomförs skyndsamt utan eleverna sätts upp på en väntelista på grund av resursbrist på utredningskompetens. I det urval av elever där Skolinspektionen gjort dokumentstudier finns flera exempel på elever som under tre terminers tid inte har nått kunskapskraven i ett eller flera ämnen eller/och som har omfattande frånvaro utan att elevernas behov av särskilt stöd har utretts. Dessutom får inte heller eleverna alltid det särskilda stöd de behöver. I de fåtal beslut om åtgärdsprogram som finns på skolenheten anges åtgärder inom framför allt matematik trots att flera av eleverna uppges ha svårigheter inom språksektorn. De åtgärder som erbjuds eleverna motsvarar därmed inte elevernas behov. Det finns även flera elever som nu går i årskurs 9 med hög och långvarig frånvaro samt bristande måluppfyllelse vilket pågått under elevernas hela skoltid på Sandeklevsskolan 7-9 utan att åtgärdsprogram upprättats för dessa elever. Enligt elevhälsan kan de, på grund av bristande resurser, inte fullgöra sitt uppdrag och ge alla elever som behöver särskilt stöd på skolenheten vilket även bekräftas av rektorn. Vidare görs inte uppföljning och utvärdering av upprättade åtgärdsprogram eller insatta åtgärder för att förvissa sig om insatta stödåtgärder är adekvata utifrån elevernas behov. Det finns exempel på flera elever där åtgärder planerats men där det inte framgår att åtgärderna har satts in, dokumenterats eller följts upp och utvärderats.

Utredningen visar att bristerna gäller ett stort antal elever som därmed riskerar att inte få det särskilda stöd de har behov av och har rätt till, för att kunna nå så långt som möjligt.

De brister i arbetet med särskilt stöd som Skolinspektionen konstaterat måste betecknas som allvarliga. Utredningen visar att bristerna omfattar flera elever och att bristerna ha pågått under lång tid. De konstaterade bristerna har med stor sannolikhet fått reella konsekvenser för eleverna och deras förutsättningar

att ta till sig av undervisningen och nå uppställda kunskapskrav. Kunskapsresultaten för Sandeklevsskolan 7-9 ligger avsevärt lägre än riksgenomsnittet vilket ytterligare indikerar att stora behov av utredningar och insatser i form av särskilt stöd torde föreligga. Det är med stor sannolikhet elever som har fått F i betyg till följd av att de inte har fått det särskilda stöd som de har rätt till. Utredningen visar även att rektorn har känt till bristerna inom detta område under en längre tid. Trots detta har åtgärder för att komma till rätta med bristerna inte vidtagits, vilket framstår som anmärkningsvärt.

Med hänsyn till bristernas allvar, de konsekvenser bristerna redan har fått och framöver riskerar att få för eleverna och den tid under vilket bristerna har pågått bedömer Skolinspektionen att bristerna måste anses vara av sådan art att de allvarligt försvårar förutsättningarna för eleverna att nå målen för utbildningen. Föreläggandet ska därför förenas med vite.

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Göteborgs kommun att senast den 9 augusti 2016 vidta åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Undervisning och lärande

Skolan ska se till att den ordinarie undervisningen utgår från och genomförs på ett sådant sätt att den främjar elevernas möjligheter att nå de nationella målen och kunskapskraven. I detta ingår att läraren ger eleverna ett aktivt lärarstöd genom att exempelvis genomföra strukturerade lektioner, genomföra undervisningen utifrån tydliga mål och syften och ge eleverna tydliga beskrivningar och förklaringar. Vidare anpassar läraren undervisningen efter elevernas olika förkunskaper och intressen, och ger eleverna såväl stöd som stimulans och utmaningar. I detta arbete kan samråd med elevhälsan underlätta. Genom bland annat en varierad, stimulerande och utmanande undervisning, och genom konstruktiv återkoppling, stärker läraren elevernas vilja att lära. För att kunna individanpassa undervisningen och ge eleverna inflytande över denna är det centralt att läraren skaffar sig kunskap om elevernas olika behov och förutsättningar, liksom låter eleverna vara delaktiga i planeringen av undervisningen.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Göteborgs kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- I undervisningen tas hänsyn till varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande. (1 kap. 4 § och 3 kap. 3 §

skollagen; Lgr 11, 1. Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.2. Kunskaper)

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristen. Bristen kan dock avhjälpas även på annat sätt.

- Rektor ska se till att undervisningen tar hänsyn till varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande. Alla elever ska ges ledning och stimulans för att kunna nå längre i sin kunskapsutveckling.

Motivering till bedömning av brist

Rättslig reglering

Enligt skollagen ska det i utbildningen tas hänsyn till elevers olika behov. Elever ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt. Alla elever ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. Vidare anges i skollagen att elever som lätt når de kunskapskrav som minst ska uppnås ska ges ledning och stimulans för att kunna nå längre i sin kunskapsutveckling.

I läroplanen anges att undervisningen ska anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. Undervisningen ska främja elevernas fortsatta lärande och kunskapsutveckling med utgångspunkt i elevernas bakgrund, tidigare erfarenheter, språk och kunskaper. Läraren ska ta hänsyn till varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande.

Skolinspektionens utredning

Eleverna uppger i intervju att de oftast arbetar med samma arbetsuppgifter i klassen. Om de frågar läraren kan de ibland få göra en annan arbetsuppgift. De berättar vidare att om någon elev är väldigt intresserad av ett ämnesområde eller snabbt blir klar med ett avsnitt kan de få en svårare bok om de ber läraren om det. Även när någon elev har svårt för en uppgift kan eleven be om en annan, lättare bok. Ibland kan lärare föreslå någon elev att arbeta på ett annat sätt, uppger eleverna.

Lärare uppger att de har för lite tid att ägna åt de elever som lättast når kunskapskraven. De uppger att de fokuserar på majoriteten och på att lyfta de elever som riskerar att inte nå kunskapskraven. De framhåller att det är många elever i varje klass som kräver mycket stöd och att det är stora klasser. Lärarna uppger att det är skillnad på hur de kan utmana eleverna i teoretiska och i

praktisk- estetiska ämnen beroende på elevernas språkliga förmåga. I de teoretiska ämnena har lärarna stort fokus på att de nyanlända eleverna ska ha möjlighet att nå kunskapskraven.

Rektorn uppger att det inte finns tillräckligt med lärarresurser för att stödja elever som behöver utmaningar för att nå så långt som möjligt, särskilt gäller detta elever som lätt når kunskapskraven. Svårigheten ligger i att Sandeklevsskolan 7-9 har elever på hela skalan, från mycket studiemotiverade och kunskapsmässigt starka elever till elever med ringa skolbakgrund och med stora inlärnings svårigheter. Flertalet elever har stort behov av språkstöd då de inte har svenska som modersmål, uppger rektor. Den stora spridningen på elevernas förutsättningar att nå kunskapskraven gör det svårt för lärarna att kunna utmana alla elever för att de ska nå så långt som möjligt, enligt rektorn.

Skolenkäten som genomfördes inför Skolinspektionens tillsyn i årskurs 9 besvarades av 76 procent av eleverna. I resultatet går att utläsa att inom området "Utmaningar" svarar 54 procent att påståendet "jag får för lite utmanande arbetsuppgifter" stämmer helt, ganska bra eller att de inte vet. Motsvarande för riket är 34 procent.

Skolinspektionens bedömning

Av Skolinspektionens utredning framgår att skolan inte i undervisningen tar tillräcklig hänsyn till varje enskild elevs behov, möjligheter, förutsättningar, erfarenheter och tänkande. Skolan klarar exempelvis inte att ge tillräckliga utmaningar till de elever som lätt når kunskapskraven. Detta styrks av resultatet av Skolinspektionens skolenkät där över hälften av de svarande eleverna i årskurs 9 anser att påståendet "jag får för lite utmanade arbetsuppgifter" stämmer helt, ganska bra eller att de inte vet.

Motivering till föreläggande som ingripande

Göteborgs kommun verksamhet uppfyller inte de krav som följer av gällande föreskrifter. Göteborgs kommun föreläggs därför att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristen.

Förutsättningar för lärande och trygghet

Skolan ska se till att viktiga förutsättningar för elevernas lärande och trygghet är uppfyllda på skolan. Rektorn ska i ett tidigt skede uppmärksamma elever som av ogiltiga skäl inte deltar i skolarbetet, så att eleven så snart som möjligt deltar. Skolan ska bedriva ett aktivt värdegrundsarbete, som innebär att exempelvis grundläggande demokratiska värderingar och mänskliga rättigheter kommer till uttryck i praktisk handling.

Vidare ska lärarna ha kompetens och samverka med varandra, för att genom till exempel erfarenhetsutbyte utveckla skolans undervisning. Centrala stödfunktioner som skolbibliotek, elevhälsa och studie- och yrkesvägledning används aktivt i utbildningen, för att stödja och främja elevernas utveckling mot de nationella målen. Skolan ska således inte bara ha tillgång till dessa funktioner, utan de ska kontinuerligt användas i undervisning och övrig skolverksamhet.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Göteborgs kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Skolbiblioteket används för att stödja elevernas lärande och kunskapsutveckling. (2 kap. 36 § skollagen; Lgr 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristen. Bristen kan dock avhjälpas även på annat sätt.

- Rektor ska se till att skolbiblioteket används för att stödja elevernas lärande och kunskapsutveckling.

Motivering till bedömning av brist

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att eleverna ska ha tillgång till ett skolbibliotek. Enligt läroplanen har rektorn ett särskilt ansvar för att skolans arbetsmiljö utformas så att eleverna får tillgång till läromedel av god kvalitet och annat stöd för att själva kunna söka och utveckla kunskaper, till exempel bibliotek, datorer och andra hjälpmedel. Med skolbibliotek avses enligt förarbetena till skollagen (prop. 2009/10:165 s.284) en gemensam och ordnad resurs av medier och information. Skolbiblioteket ska ställas till elevernas och lärarnas förfogande och ingå i skolans pedagogiska verksamhet med uppgift att stödja elevernas lärande. Skolbiblioteket spelar en viktig roll för att stimulera elevernas intresse för läsning och litteratur samt för att tillgodose deras behov av material inom utbildningen.

Skolinspektionens utredning

Vid intervju med lärare uppger en lärare att hon använder skolbiblioteket någon gång ibland för att eleverna ska kunna låna böcker. Ingen annan lärare säger sig använda skolbiblioteket i undervisningen varken så att eleverna kan låna böcker eller söka information. Enligt lärarna beror detta på att skolbiblioteket är obemannat och att det inte är uppdaterat.

Eleverna uppger att de aldrig går till skolbiblioteket då det alltid är låst. De säger att de aldrig använder skolbiblioteket i skolarbetet. Enligt eleverna har det tidigare år funnits lärare som har ansvarat för skolbiblioteket, men nu saknas det lärare som kan hålla det öppet.

Skolinspektionens bedömning.

Utredningen visar att skolbiblioteket vid Sandeklevsskolan 7-9 inte används för att stödja eleverna i deras lärande och kunskapsutveckling. Såväl elever som flertalet lärare uppger i intervju att skolbiblioteket inte används i undervisningen mer än vid något enstaka tillfälle. Därmed används inte skolbiblioteket som en ordnad resurs av medier och information och det kan därmed inte fullt ut anses användas för att stödja elevernas lärande och kunskapsutveckling.

Motivering till föreläggande som ingripande

Göteborgs kommuns verksamhet uppfyller inte de krav som följer av gällande föreskrifter. Göteborgs kommun föreläggs därför att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristen

Övriga arbetsområden

Bedömning

Det har vid tillsynen inte framkommit annat än att skolenheten uppfyller författningarnas krav avseende följande:

Bedömning och betygssättning

Skolan ska se till att läraren gör en allsidig bedömning av elevernas kunskaper utifrån de nationella kunskapskraven, och ger eleven och dess vårdnadshavare information om elevens kunskapsmässiga och sociala utveckling. Eleven ska, när omdömen ges eller betyg sätts i olika ämnen, enbart bedömas utifrån de nationella kunskapskraven och inte utifrån andra kriterier som läraren och skolan själv upprättat. Lärarens analyser av elevernas kunskaper ska bygga på olika underlag, som tillsammans ger en bred och allsidig bild av elevernas kunskaper. I detta ingår att läraren bl.a. ska använda sig av nationella ämnesprov tillsammans med övriga muntliga och skriftliga eleopprestationer. Vidare ska skolan göra eleven och dess vårdnadshavare delaktiga i elevens utveckling genom att, löpande under studietiden och genom utvecklingssamtal, informera om elevens kunskapsmässiga och sociala utveckling och hur denna bäst kan stödjas.

Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling

Skolan ska, i det dagliga arbetet, arbeta för att elevernas lärmiljö ska präglas av trygghet och studiero och är fri från kränkande behandling. Skolan ska se till att eleverna kan bedriva sina studier i en lugn miljö där de exempelvis inte störs, hotas eller känner sig otrygga av andra elever. Denna miljö bör inte begränsas till enbart lektionssalar, utan även gälla övriga studieutrymmen på skolan som exempelvis skolbibliotek, grupprum. Vidare ska skolan genomföra åtgärder för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever vid skolan. Om en enskild elev upplever sig kränkt ska omständigheterna utredas, och i förekommande fall åtgärdas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

Styrning och utveckling av verksamheten

Rektor ska, genom ett aktivt ledarskap, styra och utveckla verksamheten vid skolan så att alla elever ges en likvärdig utbildning av god kvalitet i en trygg miljö. Därför ska rektor, tillsammans med elever och personal, ha ett långsiktigt arbete för att nå detta syfte. Arbetet sker genom att utifrån en analys av nuläget identifiera verksamhetens utvecklingsbehov och med grund i denna analys sedan vidta nödvändiga förbättringsåtgärder. Detta innebär exempelvis att personalen ges kompetensutveckling som motsvarar de behov som framkommit genom analys av verksamhetens förbättringsområden. Det innebär också att rektor fördelar verksamhetens resurser på ett sätt som svarar mot elevernas behov, så att alla elever ges förutsättningar att nå målen för utbildningen.

Beslut

2016-03-14
19 (22)

Dnr 43 - 2015:4699

På Skolinspektionens vägnar

Peter Ekborg
Avdelningschef

Gerd Pålsson Berg
Utredare

Hur man överklagar, se bilaga 3

Bilagor

Bilaga 1: Allmänt om tillsynen

Bilaga 2: Fakta om Sandeklevsskolan 7-9

Bilaga 3: Överklagandehänvisning

Bilaga 1: Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen granskar regelbundet all skolverksamhet i hela landet, för att se att den följer de lagar, regler och läroplaner som finns för verksamheten. Målet är att bidra till alla barns och elevers lika rätt till god utbildning i en trygg miljö, där alla når minst godkänt i alla ämnen.

Skolinspektionen granskar alla huvudmän, vilket innebär alla kommuner, utbildningsföretag och andra organisationer som driver skolverksamhet. Tillsynen görs vart tredje år. All skolverksamhet som en viss huvudman ansvarar för ingår i tillsynen. Det handlar om förskola, förskoleklass, grundskola, gymnasieskola, grund- och gymnasiesärskola, vuxenutbildning, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet.

Alla skolenheter ingår i tillsynen. Skolinspektionen prioriterar att besöka de skolor där en hög andel elever riskerar att inte få den utbildning de har rätt till. Det innebär att vi kan stanna längre på dessa skolenheter under själva tillsynsbesöket, men också att vi bättre kan följa upp att eventuella brister åtgärdas och ge råd och vägledning.

Skolinspektionen bedömer om, och i sådana fall på vilket sätt, den granskade verksamheten inte uppfyller de regler som gäller. Myndighetens granskning utgår bland annat från skollagen, förordningar och läroplaner. Bestämmelser som verksamheterna är skyldiga att följa.

När Skolinspektionen har tagit in tillräcklig information gör myndigheten en bedömning av om verksamheten lever upp till de lagar och regler som finns för verksamheten. Alla huvudmän får ett tillsynsbeslut för de verksamheter som huvudmannen ansvarar för. Dessutom får de skolenheter där Skolinspektionen fördjupat tillsynen och gjort tillsynsbesök ett eget beslut, som bara handlar om den skolenheten.

Skolinspektionen fattar också enskilda beslut avseende huvudmannens ansvarstagande över de skolformer som huvudmannen ansvarar för. Innan ett beslut fastställs ges alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på de sakuppgifter som Skolinspektion grundar sina bedömningar på. I de fall Skolinspektionen funnit brister har huvudmannen ansvar för att komma tillrätta med bristerna. Huvudmannen ska också redovisa de åtgärder som har vidtagits i för att åtgärda bristerna. För att följa upp huvudmännens arbete kan flera besök eller andra kontakter bli aktuella då Skolinspektionen också vill se effekter av de åtgärder som vidtas.

Mera information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats www.skolinspektionen.se under fliken Inspektion.

Bilaga 2: Fakta om Sandeklevsskolan 7-9

Sandeklevsskolan 7-9 är en grundskola med årskurserna 7-9 som ligger i stadsdelen Östra Göteborg i Göteborgs kommun. Skolan har 146 elever vid tiden för tillsynen. Sandeklevsskolan 7-9 leds av en rektor.

På skolan finns förberedelseklasser för nyanlända elever. Elever som tillhör någon av dessa klasser har oftast prioriterad timplan. På skolan finns elever som får stöd i form av studiehandledning på modersmål. På skolan ges stöd på modersmål i sexton olika språk.

Bilaga 3: Överklagandehänvisning

Skolinspektionens beslut om föreläggande vid vite får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Överklagandet ställs till Förvaltningsrätten i Stockholm, men ska skickas eller lämnas till Skolinspektionen, Box 2023 403 15 Göteborg.

Överklagandet ska ha inkommit till Skolinspektionen inom tre veckor från den dag då klaganden fick del av beslutet. Om klaganden är en part som företräder det allmänna ska överklagandet dock ha inkommit inom tre veckor från den dag då beslutet meddelades.

I skrivelsen ska anges vilket beslut som överklagas och vilken ändring som önskas. De skäl som finns för ändring bör också anges. Skrivelsen ska vara undertecknad av klaganden eller dennes ombud.